

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเปรียบเสมือนหนึ่งเครื่องมือที่ใช้เพื่อช่วยสร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เกิดการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา กล่าวคือในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ การพัฒนาการใช้ความคิดและสติปัญญาของประชาชน การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของประชาชนให้อยู่ในวิถีทางที่ถูก ที่ควร การสร้างทัศนคติค่านิยมที่ถูกต้อง เอื้อต่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ และการสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตของผู้เรียน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543 : 21) และการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดี ฝึกมนุษย์ให้เกิดกระบวนการคิด เกิดทักษะในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ระดับการพัฒนาของประเทศในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (นิตยา มัสเยาะ, 2545 : 2) โดยมุ่งพัฒนาองค์ความรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้ง และเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการสะสมและเป็นการพัฒนาความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถของการนำความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาตนเองและสังคม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543 : 27) ถ้าได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพแล้ว จะทำให้การศึกษาในสังคมไทยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยจึงเน้นในเรื่องคุณภาพของคนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด กระบวนการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้นที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังนั้นแผนแห่งความหวังและอนาคตของการพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศ จึงมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะ “มองไกล คิดไกล ใฝ่ดี” รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมุ่งให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย (เฉลิมเผ่า อจละนันท์, 2544 : 1)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงเรื่องการศึกษาในหมวด 3 มาตรา 15 ว่าการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และมาตรา 16 กล่าวว่าการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 : 10) โดยมีแนวการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงเป็นการศึกษาระดับสูงในระบบการศึกษา ซึ่งเป็นที่หมายและคาดหวังของบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่เรียนอยู่ในระบบโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะทาง รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น (เฉลิมเผ่า อจละนันท์, 2544 : 1) แต่ยังมีบางจังหวัดที่การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะวิชาสามัญอย่างเดียวแต่เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาวิชาศาสนาที่ติดเทียมกับวิชาสามัญดังเช่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนประมาณร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลามและมีวิถีชีวิตแบบมุสลิม ส่วนใหญ่ยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามวิถีอิสลามที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ส่งผลให้การสอนศาสนาอิสลามแก่ประชาชนทุกวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่นี้เห็นความสำคัญในการพัฒนาบุตรหลานให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นั่นคือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้บุตรหลานของตนมีโอกาสเรียนรู้และสามารถปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม พร้อมทั้ง วิชาสามัญ ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะเพียงพอที่จะดำรงตนเป็นคนดี และมีคุณธรรม (นินาวาลย์ ปานากาเซ็ง แมงกาจิ, 2550 : 4) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการเรียนการสอนศาสนาที่เข้มข้น เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว นักเรียนมีความคาดหวังที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสายสามัญหรือสายศาสนา สำหรับการศึกษาต่อในสายสามัญในระดับอุดมศึกษานั้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะความถนัดเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ส่วนการศึกษาต่อใน

สายศาสนาเพื่อสามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่และหลักการที่ถูกต้องของศาสนาอิสลามให้แก่ชุมชน แต่การคาดหวังของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มิได้หมายความว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนมีโอกาสทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ทั้งหมด ย่อมมีปัจจัยที่มีอิทธิพลที่จำกัดโอกาสทางการศึกษาที่จะต่อระดับอุดมศึกษา ส่วนนักเรียนที่มีโอกาสทางการศึกษาที่จะต่อในระดับอุดมศึกษาก็มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาต่าง ๆ เช่น เกรดเฉลี่ยที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับการศึกษาของบิดา รายได้ครอบครัว การส่งเสริมทางการเรียนของผู้ปกครอง เป็นต้น และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่อของ ภาวรินทร์ สุรเดชะวงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) และคลฤดี สุวรรณศิริ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา คือคะแนนเฉลี่ยสะสมของผู้เรียน พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมีการตัดสินใจศึกษาต่อมากกว่านักเรียนที่มีผลคะแนนต่ำ เนื่องจากพฤติกรรมการศึกษาของนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่มีผลการเรียนสูงจะมีความกระตือรือร้น ความเพียรพยายามแก้ไขปัญหาค้นคว้า ในด้านการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่านักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและประกอบอาชีพรับราชการและนักธุรกิจ จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาค่ำและประกอบอาชีพอื่น เนื่องจากบิดามารดาเป็นต้นแบบที่ดีส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการคาดหวังในการศึกษาต่อในระดับสูงของนักเรียน รายได้ของผู้ปกครอง พบว่านักเรียนที่ครอบครัวสถานภาพทางเศรษฐกิจดี จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อมากกว่านักเรียนที่ครอบครัวมีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดทางการศึกษาโดยการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าใช้จ่ายในรูปแบบของค่าธรรมเนียมการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และค่าครองชีพอื่น ๆ ดังนั้น นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำย่อมอยากที่จะมีโอกาสศึกษาต่อเสมอภาคกับนักเรียนที่ครอบครัวมีสถานภาพทางเศรษฐกิจดี

ผู้วิจัยได้ศึกษาสถิติในการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ของนักเรียนที่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2550 - 2552
ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนสถิติการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีของนักเรียนที่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2550 – 2552

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อ
2550	244
2551	402
2552	587

ที่มา : ฝ่ายทะเบียน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2552.

เมื่อพิจารณาสถิติการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2550 – 2552 พบว่าอัตราการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพิ่มขึ้นทุกปี

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสาขาในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขา สายสามัญหรือสายศาสนา เพราะในการตัดสินใจนั้นมีผลต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งผลของการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านการพิจารณาได้ตรงและตัดสินใจในเรื่องการศึกษาต่อ และเป็นข้อมูลสำคัญในการแนะแนวทางการศึกษาให้กับนักเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนว ตลอดจนผู้บริหารและคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หาตัวแปรที่สามารถจำแนกการเลือกสาขาในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ระหว่างนักศึกษาที่ศึกษาต่อสายสามัญและนักศึกษาที่ต่อสายศาสนา

2. เพื่อสร้างสมการการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) เพื่อทำนายการเลือกสาขาในการศึกษาต่อสายสามัญหรือสายศาสนาของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานของการวิจัย

มีตัวแปรเชิงจำแนก (Discriminant Variate) อย่างน้อย 1 ตัวที่สามารถทำนายและสร้างสมการการเลือกสาขาในการศึกษาต่อสายสามัญหรือสายศาสนาของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ค้นพบแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพิจารณาไตร่ตรองและตัดสินใจในเรื่องการศึกษาต่อของนักเรียน และเป็นข้อมูลสำคัญในการแนะนำทางการศึกษาให้กับนักเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนว ตลอดจนผู้บริหารและคณะครู-อาจารย์ในโรงเรียนในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีและกำลังศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 586 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีและกำลังศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2552 โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนสายศาสนาจำนวน 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มเรียนสายสามัญ การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Yamane' (1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์, 2540 : 71) โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 229 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- 3.1.1 เพศ
- 3.1.2 เกรดเฉลี่ยที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- 3.1.3 ระดับการศึกษาของปกครอง
- 3.1.4 รายได้ครอบครัว
- 3.1.5 การส่งเสริมทางการเรียนของผู้ปกครอง
- 3.1.6 แรงจูงใจในการศึกษาต่อสายสามัญ
- 3.1.7 ค่านิยมการศึกษาต่อของสังคม
- 3.1.8 การแนะแนวการศึกษาของครูแนะแนว
- 3.1.9 สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3.1.10 ทุนการศึกษา
- 3.1.11 การได้รับเงินทุนกู้ยืมจากรัฐบาล
- 3.1.12 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.2 ตัวแปรตาม คือ สาขาวิชาที่ตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษาปริญญาตรีชั้น

ปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สำเร็จจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 3.2.1 สายสามัญ
- 3.2.2 สายศาสนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความหมายของศัพท์บางคำไว้เฉพาะดังนี้

การส่งเสริมทางการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง การเรียนสาขาวิชาที่ได้รับ การสนับสนุนและคำแนะนำจากผู้ปกครองทุก ๆ ด้าน ในการเลือกสาขาวิชาเพื่อการศึกษาต่อ

แรงจูงใจในการศึกษาต่อสายสามัญ หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกสายสามัญ เป็นเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมแรงจูงใจ ที่เป็นแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมาย อย่างมีจุดหมายปลายทาง

ค่านิยมการศึกษาต่อของสังคม หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก การตัดสินใจที่ประกอบไปด้วย ความชอบ ความพอใจ ความเชื่อและความต้องการในการศึกษาต่อ และเห็นว่าเป็นสิ่งมีค่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องสังคมยอมรับและควรแก่การปฏิบัติ

การแนะแนวการศึกษาของครูแนะแนว หมายถึง กระบวนการที่ครูแนะแนวได้ช่วยให้นักเรียน นักศึกษารู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาได้เต็มศักยภาพ เช่น การวางแผนการเรียน วิชาเรียน การสอบ การแก้ปัญหาการเรียน การศึกษาต่อ เป็นต้น

ทุนการศึกษา หมายถึง ทุนสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เรียนดี ซึ่งเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน

การตัดสินใจศึกษาต่อ หมายถึง การเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 สาย คือ สายสามัญหรือสายศาสนา ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การศึกษาต่อสายสามัญ หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะความถนัดเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี ประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสารและคณะรัฐศาสตร์

การศึกษาต่อสายศาสนา หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อสามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่และหลักการที่ถูกต้องของศาสนาอิสลามให้แก่ชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต ปัตตานี ประกอบด้วยวิทยาลัยอิสลามศึกษา